YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

2025-YIL APREL.
NAVBATDAN TASHQARI SON

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2025

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 625 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:
Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕХОДА УЗБЕКИСТАНА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ, СУЩЕСТВУЮЩИЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ 12
Набиев Дилмурод Хамидуллаевич

YaShIL TEXNOLOGIYaLAR VA RAQAMLAShTIRISh TA'SIRIDA MEHNAT BOZORINING TRANSFORMASIYaSI 19
Abduraxmanov Kalandar Xo'jaevich

РОЛЬ ТВОРЧЕСКОГО ТРУДА В ПОВЫШЕНИИ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ 26
Гулямов Саидахрор Саидахмедович, Икрамов Мурат Акромович, Очилов Акрам Одилович

BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASH MAQSADIDA "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURATI 33
O.X. Hamidov, D.Sh. Yavmutov

ESG-ИНСТРУМЕНТАРИЙ КАК ФАКТОР УСИЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ 38
Татьяна Юрьевна Анопченко, Сергей Вадимович Ревунов, Роман Вадимович Ревунов

TRANSITION OF RUSSIAN REGIONS TO A CLOSED-LOOP ECONOMY 49
Nikonorov Sergey Mikhailovich, Ochilov Akram Odilovich, Filipenko Alexander Alexandrovich

"YASHIL" IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TUZILISHI 53
Navruz-Zoda Baxtiyor Negmatovich

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА И МОДЕРНИЗАЦИИ РАБОЧИХ МЕСТ В УЗБЕКИСТАНЕ 59
Зокирова Нодира Каландаровна

KREATIV IQTISODIYOT VA UNING INDUSTRIYA TURLARINING NAZARIY MASALALARI 64
Mamayunus Pardaev, Obid Pardaev, Akram Ochilov

EKOLOGIK OMILLARNI HISOBGA OLGAN HOLDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHDA ERISHISH 73
Saidov Muhammadali Hakimovich, Ochilov Akram Odilovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o'g'li

INNOVASION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI KOOPERASIYASINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 81
Raxmatulla Ergashev

KARTOSHKA MOSLANUVCHAN NAVLARI TURLI EKISH MUDDATLARI VA MULCHALASHLARDA HOSILDORLIGI HAMDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI 86
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Toshpulatova Surayyo Tulqin qizi, Ismayilov Alisher Isroilovich

YASHIL IQTISODIYOT – INNOVATSION RIVOJLANISHNING KALITI 90
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ «ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ» В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 93
Сайёра Насимовна Хамраева

SABZAVOT (ShIRIN) MAKKAJO'XORI AJRATILGAN MOSLANUVChAN NAV-DURAGAYLARINI ASOSIY VA TAKRORIY EKINLAR SIFATIDA TURLI MUDDATLARDA YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI 97
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Nurillaev Ilhom Xolbek o'g'li, Jabborov Botir Shukurovich

ZAMONAVIY BOZOR MUNOSABATLARIDA SAVDONI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI 101
Ivatov Irisbek

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 105
Yadgarov Akram Akbarovich, Abdiyeva Flora Botir qizi

GREEN ECONOMY: GLOBAL PERSPECTIVE AND UZBEKISTAN'S PATH 110
Dilmurod Mirza-Akhmedovich Rasulev, Dildorakhon Ulugbek kizi Shomuradova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

OLIY TA'LIM XIZMATLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TARG'IB QILISH BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI 113
Musayev Bekjon Shukurillayevich

TURIZM INDUSTRIYASINI BARQAROR STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR TAHLILI 116
Turdibekov Xasan Ibragimovich

ЗЕЛЁНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ФАКТОРЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ 120
Орипов Ильхом Абдуллаевич

Перспективы развития цифровой трансформации в Республике Узбекистан 128
Мусабеков Джорабек Хакимджанович, Воронин Сергей Александрович

YASHIL IQTISODIYOT – BARQAROR RIVOJLANISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA 133
G.Erkayeva

Barqaror ish o'rinlarini yaratishda yashil iqtisodiyotning o'rni 138
Qo'chqorov G'aybulla Fayzullayevich, Qo'ziyeva Shaxnoza Bozor qizi

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ 141
Фазлитдин Бахадирович Аминов

RESPUBLIKADA EKOLOGIK TOZA MAHSULOT YETISHTIRISH ASOSIDA ELEKTRON SAVDONI RIVOJLANTIRISH 145
Q. J. Mirzayev, F. F. Ulug'murodov

Qoraqalpog'istonda sanoatni restruktizatsiyalash va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish: muammolar, istiqbollar va statistik tahlillar 150
Abipova Gulmira Salavatdinovna

CHORVACHILIK XO'JALIKLARINI RIVOJLANTIRISHDA AGLOMERATSIYANING AHAMIYATI 153
Xusainov Oybek Jabborovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYASINING KOMPANIYA UCHUN AHAMIYATI 156
Ergashev Toxir Kurbanovich, Toxirova Nigora Zokirjon qizi

CHORVACHILIK KLASTERLARI VA AGLOMERATSION RIVOJLANISH: O'ZARO TA'SIR VA SYNERGIYALAR 161
Xusainov Oybek Jabborovich

HUDUDLARNING INNOVATSIYON SALOHIYATINI BAHOLASH 165
J.A. Ismatullayev, A. Do'lanov

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 171
Нафасов Тохиржон, Г. П. Эркаева

Mamlakatimizda ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan islohotlar 174
Djurayev Olimjon Narkulovich

USE OF THE ADVANCED EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES OF FARMING AND HOUSEHOLDS 178
Ochilova Nargiza Akramovna

SHAHAR AGLOMERATSIYALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI 181
Xidoyatova Nigora Shorakibovna

IQTISODIY O'SISHDA MEHNAT MIGRATSIYASINING AHAMIYATI 184
Djurayev Olimjon Narkulovich, Saidakbarov Jamshid Ne'matullo o'g'li

TURIZMNIDA RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH 189
Qosimov Jahongir

РЫНОК ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ В ТУРИЗМЕ В УСЛОВИЯХ ДИВЕРСИФИКАЦИИ И ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНОЙ ИНДУСТРИИ 192
Ташмаматов Садирдин Нажмиддинович

O‘ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KADRLAR MALAKASINI OSHIRISHDA DUAL TA’LIMDAN FOYDALANISHNI BOSHQARISH 196
Ochilov Akram Odilovich, Xamidova Mo‘tabarxon Abdumalik qizi

MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARIDAN FOYDALANISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 201
Nasiba Ergasheva

KORXONALARDA XODIMLARNI BOSHQARISHNING ASOSIY TAMOYILLARI 207
Djurayev Olimjon Narkulovich, Nurullayeva Vazira O‘ktamovna

ЗЕЛЁНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ 211
Номазов Бахром Бобомурадович

ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ESG В ФИНАНСОВУЮ СФЕРУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 215
Алимова Азиза Шерзотовна

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON MANAGEMENT 219
Ergashev Tokhir Kurbanovich, Tohirova Nigora Zokirjon kizi

O‘ZBEKISTONNING “YASHIL IQTISODIYOT STRATEGIYASI”NI AMALGA OSHIRISHNING ZARURIYATI VA ISTIQBOLLARI 224
Ergasheva Nazira Muratovna, Soyibov Mirjon Bekjonovich

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСЛУГ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ, ВЛИЯЮЩИХ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ И КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ 227
Алимова Муниса Юлчиевна

РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗНАЧИМОСТИ 232
Расулов Нозимжон Набиджонович

AGLOMERATSIYA VA IQTISODIY O‘SISH: SABAB–OQIBAT ALOQASI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA) 236
Xidoyatova Nigora Shorakibovna

KORXONALARNING SOLIQ IDORALARIDA HISOBGA OLINISHIDAN HOSIL BO‘LGAN ORTIQCHA TO‘LOVLARINI BOJXONA TO‘LOVLARIDA HISOBGA OLISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 239
Boykabilov Bahodir Mustafaevich

UZOQ MUDDATLI AKTIVLARGA INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI 242
Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Bozorov Yashnarbek Xayrulla o‘g‘li

ORGANIK QISHLOQ XO‘JALIGIDA “IXTISOSLASHTIRILGAN AGROKOOPERATIV” TASHKIL ETISH ORQALI TA’MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH 248
Amirqulov Shuxrat Olimovich

MAMLAKATIMIZDA OLIY TA’LIM MUASSASALARINING MOLIYaVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANIShI UChUN ZAMONAVIY HUQUQIY ASOSLARI 254
Xayriddinov Shuxrat Botirovich

TURIZMNING MADANIY-TARIXIY RESURSLARI: ASOSIY TUSHUNCHALAR VA TAMOYILLAR 258
Ruzmanov Dilshod Usmanovich

BARQAROR TURIZM DESTINATSIYALARINING SIG‘IMINI BAHOLASH METODIKASI 262
Ibroximov Nodirbek Xasanovich

ВОЗОБНОВЛЯЕМЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ КАК ОСНОВА ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ 266
Хусаинов Равшан Рахимович

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ И ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ 272
Раимова Муборак Джураевна

“YASHIL IQTISODIYOT”NING ASOSIY XUSUSIYATLARI 276
Djumayev Asqar Xaydarovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

RAQAMLI MARKETINGNING ISTE'MOLCHI XULQ-ATVORIGA TA'SIRI 281
Raimova Muborak Jurayevna, Dilmurodov O'tkir

HUDUDNING IJTIMOIY-IQTISODIY SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI 287
SH.A. Buriyev

SAVDO XIZMATLARINING ASOSIY FAOLIYAT KO'RSATKICHLARI TIZIMINI BAHOLASH 291
Muxamedova Aziza Ravshanovna

YASHIL IQTISODIYOT VA GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI: YASHIL IQTISODIYOTNING IQLIM O'ZGARISHINI YENGISHDAGI O'RNI VA GLOBAL HAMKORLIK 295
Usmonov Murodjon Xolmurod o'g'li, Ulug'bek Eshmaxmatov

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА 299
Абдулов Дамир Рустамович

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH ISTIQBOLLARI 305
Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Boliyeva Baxora Farxodovna

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА: КОНЦЕПЦИИ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ 308
Туляганова Шахноза Самукджановна

O'TA ERTAGI TARVUZNING HIMOYALANGAN JOYLAR UCHUN MOSLANUVCHAN NAV VA DURAGAYLARINI AJRATISH, ULARNI TURLI O'G'IT ME'YORLARIDA HOSILDORLIGI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI 311
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Amirov Xamidulla Suyunovich, Umirova Durdona Muqum qizi

ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЛОДООВОЩНОЙ ОТРАСЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ 315
Уралов Элшод, Вельм М.В.

DEVELOPMENT STRATEGY AS A MODEL OF PROGRESS IN HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN 320
Abdiev Alimardon

ОСОБЕННОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕКТОРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ И РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА 322
Мухаммадбобур Салимов

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR 326
Suyunov Jabbor Mahmudovich

"SALOHIYAT" TUSHUNCHASINING MAZMUNI VA IQTISODIY-IJTIMOIY MOHIYATI 331
Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li

DAVLAT BOSHQARUVIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI 334
Salimov Muhammadbobur Qodir o'g'li

O'QUV JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 337
Tilakov Sherzod

TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAMOYILLARI ASOSIDA BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA YASHIL IQTISODIYOTNING AHAMIYATI 340
Sattarov Umirzoq, Ro'ziev Zafar Ikromovich

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI 343
Xazratov Sarvar Ibragimovich

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI 348
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, O'rinov Diyorbek Xolmo'min o'g'li

QASHQADARYO VILOYATI O'QUV MARKAZLARI VA KURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 353
Tilakov Sherzod Akbarovich

SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT ISHLAB CHIQARISH VA SOTISH SIFATI HAMDA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNI BOSHQARISH YOʻNALISHLARI........ 357
Ochilov Akram Odilovich, Ziyodullayeva Marjona Alisher qizi

OMMAVIY TADBIRLAR YORDAMIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: OʻZBEKISTON VA XALQARO TAJRIBA........ 360
Ibragimov Sardorbek Xusanovich

Анализ цифровой трансформации и её влияния на привлечение инвестиций в регионы Узбекистана........ 365
Рахмонова Дурдона Хасан кизи

Korxona moliyaviy salohiyatini baholashning statistik tahlili........ 370
M.O. Musurmonova

DIRECTIONS FOR IMPROVING THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE BANKING SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN........ 377
Kadirov Lutfulla Khalimovich

PROBLEMS OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UZBEKISTAN AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR THEIR SOLUTION........ 381
Sharopov Temirmalik Rustam oʻgʻli

“YASHIL” IQTISODIYOT TAMOYILLARI ORQALI QASHQADARYO VILOYATI SANOAT KOMPLEKSINI TAKOMILLASHTIRISH........ 385
U.Shukurov

FOREIGN EXPERIENCES IN ATTRACTING INVESTMENTS IN SERVICE INDUSTRIES........ 390
Hazratkulov Shahboz Boboqul ogli

YASHIL IQTISODIYOTDA TA’LIMNING ROLI........ 394
Babayeva Lola Ibragimovna

OʻZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI UCHUN DAVLAT TOMONIDAN YARATILAYOTGAN IMKONIYATLAR........ 398
Xudoyorov Azizbek Avaz oʻgʻli

OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA TA’LIM SIFATINI YAXSHILASHNING XORIJ TAJRIBASI........ 404
Safarov Sh. S.

IJTIMOIY MENEJMENTDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI OʻZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI........ 408
Gʻaniyev Shaxzod Shuhrat oʻgʻli, Davronova Farangiz

«ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ФИНАНСОВЫЙ КОНТРОЛЬ: КАЗНАЧЕЙСКИЙ КОНТРОЛЬ В БЮДЖЕТНОМ ПРОЦЕССЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ»........ 415
Файзуллаева Зилола Равшановна, Д.Х. Пулатов

YANGI OʻZBEKISTONDA YASHIL RAQAMLI IQTISODIYOTGA OʻTISHNING ASOSIY JIHATLARI........ 421
Urozova Shaxlo Hasan qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul oʻgʻli

OLIY TA’LIM SIFATINI OSHIRISH MASALALARI: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI OʻZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI........ 427
Safarov Shoxrux Sattor oʻgʻli

PROSPECTS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF HUMAN RESOURCES IN UZBEKISTAN........ 431
Alimardonova Gulfizoda Alimardon kizi

QISHLOQ XOʻJALIGIDA KAPITAL QOʻYILMALAR HISOBINI TOʻGʻRI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI........ 434
Egamberdiyeva Salima Rayimovna

QASHQADARYO VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI OʻRNI VA ISTIQBOLLARI........ 441
Berdimurodova Farzona Bahodir qizi, Sh. Xolliyev

SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES VA IQTISODIYOTDAGI ISTIQBOLLI YOʻNALISHLARI........ 446
Davronova Farangiz Ilhom qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ZAMONAVIY RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA PUL VA BANK TIZIMLARINI TASHKIL ETISHNING ISTIQBOLLARI HAMDA AHAMIYATI 452
Axtamova Ozoda Ulug'bek qizi, Cho'liyeva Gulsanam Yulchi qizi, G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI: TARKIBIY O'ZGARISHLARNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI 460
N. Qo'ziboyeva

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI TARKIBIY O'ZGARISHLAR ORQALI RIVOJLANTIRISHNING ZARURATI........ 466
Vayskulov Ramazon Alisher o'g'li

QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZM KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY INTEGRATSIYA........ 470
Xushvaqtov Ramziddin

ILMIY SALOHIYAT VA OLIY TA'LIM SIFATINING UZVIY BOG'LIQLIGI: TAHLIL VA TAVSIYALAR 476
Muratov A'zam Alisher o'g'li, Ochilov Akram Odilovich

YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: GREEN CREDIT........ 480
Eshtemirova Ma'rifat Akram qizi, Kabilova Shaxnoza Jurayevna

DEHQON XO'JALIGI MAHSULOTLARI NARXLARINING DINAMIKASI VA BOZOR MUVOZANATI MODELLARINI QO'RISH. 483
Ergashov Yashnarbek Istamovich

The Role of Renewable Energy in the Green Economy........ 488
Khudoyberdiyeva Olima, Yakhshikulova Mokhinur

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish: asosiy muammolar va imkoniyatlar........ 494
Jumanazarov Asilbek Utkirbek o'g'li, Ulug'bek Eshmaxmatov

SANOAT KORXONALARINING RAQOBAT USTUNLIGI ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASH OMILLARI 498
Ro'ziqulov Jamshid Ulug'bek o'g'li

O'ZBEKISTONDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH SIYOSATINING ZAMONAVIY TRENDLARI HAMDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI........ 504
Shodiyev Jahongir 504

YASHIL IQTISODIYOT: O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 509
Babayeva Lola Ibragimovna,Sh. S. Sa'dullayev

QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA MAHSULOTLAR INTENSIV RIVOJLANISHINI TA'MINLASH JARAYONLARI........ 512
Saburov Jumanazar Salievich

SUG'URTA XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI VA MEXANIZMLARI........ 516
E.Sobirov

"YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ORQALI TABIIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA IQTISODIY FAOLIYATNING ATROF-MUHITGA SALBIY TA'SIRINI KAMAYTIRISH 520
Xo'janova Gulshoda Otamurodovna

QISHLOQ JOYLARDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL YO'NALISHLARI 526
Dilafruz Taylakova

KORXONALARDA EKOLOGIK INVESTITSION LOYIHALARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI TAHLILI........ 532
Ulashov Aliboy Rashid o'g'li

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BANK VA MOLIYAVIY TIZIMLAR UCHUN YANGI IMKONIYATLAR TAHLILI HAMDA KELGUSIDAGI ISTIQBOLLARI 538
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, Alarov Asilbek Oybek o'g'li

SANOAT KORXONALARINING EKOLOGIK BARQARORLIGI VA EKOLOGIK IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH MASALALARI........ 545
O'rinov Diyor, Xolliyev Sh.B.

YASHIL IQTISODOYOT VA UNDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR....549
Ermuminov Elbek Erkin o'gli, Ilmiy rahbar: Yaxshiqulova Moxinur Toxir qizi

XIZMATLAR SOHASIDA KADRLARNING TUTGAN O'RNI....553
Turayeva Nargiza Rustamovna

IQTISODIYOTDA TARKIBIY O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI....557
G.P.Erkayeva, N.H.Qo'ziboyeva

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING AHAMIYATI VA O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH STRATEGIYASI....560
Samadova Jasmina Sherali qizi, Sh. Xolliyev

"YASHIL" ENERGETIKA VA "YASHIL" IQTISODIYOT....564
Qarshiyeva Dilsora Ismoil qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li

MAMLAKAT BUDJETINING SHAKLLANISHI VA DAROMADLAR TAQSIMOTINING IQTISODIYOTDAGI ROLI....569
Ashirqulova Sevinch Sarvar qizi, Sh. Xolliyev

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI....574
Urozova Shahlo Hasan qizi, Rahmonova Tillaoy Malik qizi

"YASHIL" IQTISODIYOT INNOVATSION RIVOJLANISHINING KO'RSATGICHLARI....579
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li

XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION FAOLIYATNI TARTIBGA SOLISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI....583
Mirzayev Qulmamat DJonuzoqovich, Mirzayev Azzamjon Jonuzokovich, Eshquvvatova Nodira Abdullayevna

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA IQTISODIY RESURSLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI....588
Mirzayev Qulmamat Djonuzoqovich, Eshquvvatova Nodira Abdullayevna

СТРАТЕГИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНА: РОЛЬ ИННОВАЦИЙ И ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА В ЭПОХУ НООНОМИКИ....593
Чекулаева Кристина

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОБЕСПЕЧЕНИЮ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ПРИ ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ....599
Чекулаева Кристина

YASHIL IQTISODIYOT – MAMLAKAT TARAQQIYOTINING ASOSIY OMILI....605
Oybek Hamdamov, Qosimov Jahongir

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INSON KAPITALI SIFATINI OSHIRISHDA TA'LIMNING AHAMIYATI....608
M.Ostanova, Ro'ziyev Ramshid

MODERN LEGAL BASIS FOR THE EFFICIENT USE OF FINANCIAL RESOURCES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN OUR COUNTRY....613
Ismoilova Gulrux, Khayriddinov Shukhrat Botirovich

YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA TABIIY - IQTISODIY MANBAALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMI....617
Mavlonov Shaxzod Shahobiddin o'g'li, Mavlonova Surayyo Xasan qizi

YANGI O'ZBEKISTONDA SOHALARNI RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI....621
Gulrux Arslon qizi Ismoilova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES VA IQTISODIYOTDAGI ISTIQBOLLI YO‘NALISHLARI

Davronova Farangiz Ilhom qizi
Qarshi davlat universiteti, Iqtisodiyot bakalavriat ta’lim yo‘nalishi, 1-kurs talabasi

Annotatsiya: Zamonaviy dunyo tezkor axborot texnologiyalari va sun’iy intellekt (SI) rivojlanishining yangi bosqichida shakllanib borayotgan iqtisodiy va biznes muhitida sun’iy intellekt texnologiyalari ayniqsa dolzarb va perspektivli yo‘nalishga aylandi. Ushbu maqola sun’iy intellektning biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, strategik qarorlar qabul qilishni yengillashtirish, mijozlarga shaxsiy yondashuvni ta’minlash va iqtisodiy samaradorlikni oshirish kabi istiqbolli yo‘nalishlarini chuqurroq tahlil qilishga bag‘ishlangan.

Maqolada SI texnologiyalarining marketing, moliya, ishlab chiqarish va logistika sohalaridagi amaliy qo‘llanilishi ko‘rib chiqilib, ularning kelajakdagi potensial ta’siri baholanadi. Bundan tashqari, sun’iy intellektning innovatsion mahsulotlar va xizmatlarni joriy etishga qanday yo‘l ochishi, hamda uning jamoatchilik va boshqaruvdagi roli alohida e’tiborga olinadi.

Sun’iy intellektning cheklovlari va risklari, masalan, kasblarning avtomatlashtirilishi natijasida yuzaga keladigan muammolar ham muhokama qilinadi. Maqola yakunida SI texnologiyalarining zamonaviy biznes va iqtisodiyot uchun mustahkam poydevor bo‘lishi va barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish imkoniyatlari yoritiladi. Bu esa sun’iy intellektning nafaqat texnologik, balki ijtimoiy-iqtisodiy o‘zgarishlarda ham muhim vosita ekanini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: sun’iy intellekt, biznes jarayonlari, raqamli transformatsiya, raqamli samaradorlik, mehnat bozori, kasblarni avtomatlashtirish, barqaror rivojlanish, raqobatbardoshlik, innovatsion texnologiyalar, iqtisodiy o‘sish, marketing samaradorligi, logistikani optimallashtirish, ma’lumotlar xavfsizligi, strategik qarorlar.

Abstract: The modern world, at a new stage of development in information technology and artificial intelligence (AI), is shaping an economic and business environment where AI technologies are becoming increasingly relevant and promising. This article explores the potential of AI in automating business processes, simplifying strategic decision-making, ensuring personalized approaches to customers, and increasing economic efficiency.

The article examines practical applications of AI in marketing, finance, manufacturing, and logistics, as well as its projected future impact. Special attention is given to how AI enables the introduction of innovative products and services and its role in governance and public engagement.

It also discusses the limitations and risks of AI, such as challenges posed by job automation. The conclusion emphasizes that AI technologies can serve as a strong foundation for modern business and the economy, supporting the achievement of sustainable development goals. This affirms AI's power not only as a technological tool but also as a driver of social and economic transformation.

Key words: artificial intelligence, business processes, digital transformation, digital efficiency, labor market, job automation, sustainable development, competitiveness, innovative technologies, economic growth, marketing efficiency, logistics optimization, data security, strategic decision-making.

Аннотация: Современный мир, находящийся на новом этапе развития информационных технологий и искусственного интеллекта (ИИ), формирует экономическую и бизнес-среду, где технологии ИИ становятся особенно актуальным и перспективным направлением. Данная статья посвящена углубленному анализу перспективных направлений применения ИИ: автоматизация бизнес-процессов, упрощение принятия стратегических решений, персонализированный подход к клиентам и повышение экономической эффективности.

В статье рассматриваются практические применения ИИ в таких областях, как маркетинг, финансы, производство и логистика, а также оценивается его потенциальное влияние в будущем. Особое внимание уделяется тому, как ИИ открывает путь к внедрению инновационных продуктов и услуг, а также его роли в управлении и общественной жизни.

Также обсуждаются ограничения и риски, связанные с ИИ, например, проблемы, возникающие в результате автоматизации профессий. В заключение подчеркивается, что ИИ может стать прочной основой для современного бизнеса и экономики, способствуя достижению целей устойчивого развития. Это подтверждает роль ИИ не только как технологического инструмента, но и как катализатора социальных и экономических изменений.

Ключевые слова: искусственный интеллект, бизнес-процессы, цифровая трансформация, цифровая эффективность, рынок труда, автоматизация профессий, устойчивое развитие, конкурентоспособность, инновационные технологии, экономический рост, эффективность маркетинга, оптимизация логистики, безопасность данных, стратегическое принятие решений.

KIRISH

Zamonaviy dunyomiz tezkor axborot texnologiyalari hamda sun'iy intellekt (SI) rivojlanishining yangi bosqichiga kirib borayotgan bir davrda biznes va iqtisodiyot sohalarida inqilobiy oʻzgarishlar sodir boʻlmoqda.

Sun'iy intellektning yuqori darajadagi texnologiyalari oʻzining keng qamrovli imkoniyatlari bilan nafaqat korxonalarning operatsion samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda, balki strategik ahamiyatga ega boʻlgan qarorlarni qabul qilish jarayonlarini soddalashtirish, mijozlarga individual yondashuvni shakllantirish, shuningdek innovatsion mahsulotlar va xizmat turlarini amaliyotga joriy etish kabi ustuvor yoʻnalishlarda ham muhim rol oʻynamoqda.

Natijada, sun'iy intellekt zamonaviy iqtisodiy taraqqiyotning asosiy harakatlantiruvchi kuchlaridan biri sifatida nafaqat texnologik, balki ijtimoiy hamda iqtisodiy oʻzgarishlarni ham jadallashtirayotgan kuchli vosita boʻlib xizmat qilmoqda.[1] (SI; inglizcha: artificial intelligence, AI) zamonaviy iqtisodiyotning asosiy poydevorlaridan biriga aylanib borayotganligini hayotimiz koʻrsatmoqda. Dastlab SI (AI) boshqacha aytganda sun'iy intellekt oʻzi nima ekanligini koʻrib chiqamiz. Oʻzbekiston IT[2] parki rasmiy veb-sahifasi ma'lumotlariga koʻra, SI – bu sizning mexanizmlaringiz bilan koʻp muammolarni hal qilishga imkon beradigan sun'iy intellekt[3]. sun'iy intellekt sohasida olib borilgan ilk tadqiqot muallifi Alan Turing boʻlgan[4]. Alan Turing – ingliz matematigi, logiki, kriptografi. U informatikani rivojlantirishga katta hissa qoʻshgan. 1950-yilda kompyuterni ongliligini tekshiruvchi Turing testini taklif etgan. Unga koʻra kompyuterga turli mantiqiy va murakkab boʻlgan vazifalar kiritilishi va kompyuter bu vazifalarni mustaqil tarzda hal etishi kerak boʻlgan. Shu tarzda sun'iy intellektga 1956-yili mustaqil fan sohasi sifatida asos solingan[5]. Bu yilning yoz faslida Dartmouth kollejida boʻlib oʻtgan ilmiy anjumanda John McCarthy birinchi marta "sun'iy intellekt" iborasini fanga joriy etgan va tarixga ushbu atamaning asoschisi sifatida kirgan. Sun'iy intellektni tadqiq etish borasidagi izlanishlar XX asrning oʻrtalaridan boshlab faol ravishda olib borilgan boʻlsa-da, bu soha boʻyicha butunlay yangi bosqichga oʻtish 2012-yilda sodir boʻlgan. Ana shu yili chuqur oʻrganuv (deep learning)[6] texnologiyalari boshqa sun'iy intellekt metodlariga nisbatan afzalliklarini namoyon qilib, katta diqqatga sazovor boʻldi. Bundan tashqari, 2017-yilda transformer arxitekturasining vujudga kelishi ham sun'iy intellekt rivojlanishida muhim burilish nuqtasi boʻlib xizmat qildi. Shundan buyon sun'iy intellektga boʻlgan ommaviy qiziqish keskin oʻsib bordi.

Bugungi kunda tezkor axborot texnologiyalari va sun'iy intellekt (SI) rivojlanishining yangi bosqichiga qadam qoʻyilayotgan bir paytda, biznes va iqtisodiyot sohalarida ham tub va izchil oʻzgarishlar roʻy bermoqda.

Xususan, sun'iy intellekt texnologiyalari nafaqat korxonalarning operatsion samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda, balki strategik ahamiyatga ega qarorlarni qabul qilish jarayonlarini soddalashtirish, mijozlarga shaxsiy yondashuvni ta'minlash hamda innovatsion mahsulotlar va xizmatlarni yaratish kabi ustuvor yoʻnalishlarda ham muhim rol oʻynamoqda.

Shu bois, sun'iy intellekt zamonaviy iqtisodiy taraqqiyotning asosiy poydevorlaridan biriga aylanib bormoqda va kelajakda ham iqtisodiy raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim omil sifatida namoyon boʻlishi kutilmoqda.

MAVZUNING DOLZARBLIGI

Bugungi kunda sun'iy intellekt texnologiyalari turli sohalarda – marketing jarayonlarini avtomatlashtirishdan tortib, moliyaviy tahlillarni takomillashtirish va logistika tizimlarini optimallashtirishgacha – muhim va jiddiy oʻzgarishlarni yuzaga keltirmoqda.

1 Izoh: AI – SI, sun'iy intellekt; inglizcha: artificial intelligence.
2 Izoh: IT – Axborot texnologiyalari (inglizcha: Information Technology(IT)) – bu kompyuter tizimlari, dasturiy ta'minot, dasturlash tillari, ma'lumotlar, ma'lumotlarni qayta ishlash va saqlashni oʻz ichiga olgan tegishli sohalar toʻplami.
3 Oʻzbekiston IT parki rasmiy veb-sahifasi. Manba: https://it-park.uz/index.php/uz/itpark/news/ai-nima-va-bu-tushuncha-nimani-anglatadi.
4 The Essential Turing: the ideas that gave birth to the computer age (en). Oxford, England: Clarendon Press, 2004. ISBN 0-19-825079-7.
5 Vikipediya nashri. Manba: https://uz.wikipedia.org/wiki/Sun%CA%BCiy_intellekt#CITEREFGoogle2016
6 Russell, Stuart J.; Norvig, Peter.. Artificial Intelligence: A Modern Approach, 4th, Hoboken: Pearson, 2021. ISBN 978-0-13-461099-3.

Ushbu holat sanoat korxonalari, bank muassasalari, onlayn platformalar hamda davlat idoralari uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellektning iqtisodiy samaradorlikni oshirish, inson omiliga bog'liq xatoliklarni kamaytirish va xizmatlar sifatini yuqori darajaga olib chiqishdagi salohiyati uni global raqamli transformatsiya jarayonining asosiy vositasiga aylantirmoqda.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt rivojlanishiga doir bir qator muammolar ham mavjud. Jumladan, ish o'rinlarining keskin kamayishi, ma'lumotlar xavfsizligi bilan bog'liq xavflar, shuningdek etik-me'yoriy masalalar alohida e'tibor talab qilmoqda.

2024-yilning 27-dekabr kuni – O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev sun'iy intellekt texnologiyalarini hamda telekommunikatsiya sohasini rivojlantirishga doir rejalar taqdimoti bilan tanishdi. Mazkur tashabbus bu yo'nalishdagi davlat siyosatining ustuvorligini, hamda raqamli iqtisodiyotni shakllantirishda sun'iy intellektning hal qiluvchi omil sifatida e'tirof etilayotganini ko'rsatadi[7]. Unda kelgusi yillar uchun belgilangan rejalar haqida atroflicha ma'lumot berildi.

Mazkur maqolada sun'iy intellektning biznes va iqtisodiyotdagi istiqbollari, ularning amaliy qo'llanilishi hamda kelajakdagi potensial ta'siri chuqur tahlil qilinadi. Shuningdek, sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining imkoniyatlari bilan bir qatorda, ularning cheklovlari va ehtimoliy xavflari ham atroflicha ko'rib chiqiladi. Maqola yakunida esa sun'iy intellektning nafaqat texnologik taraqqiyot vositasi, balki ijtimoiy hamda iqtisodiy jarayonlarni ilgari suruvchi strategik vosita sifatida tutgan o'rni xulosa qilinadi va tegishli ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu ilmiy ish "Sun'iy intellekt texnologiyalarining biznes va iqtisodiyotdagi rivojlanish yo'nalishlari" mavzusida olib boriladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi – sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining biznes jarayonlarini samarali tashkil etish, iqtisodiy ko'rsatkichlarni yaxshilash, shuningdek strategik muhim qarorlarni qabul qilishdagi o'rnini tahlil qilish, hamda uning kelajakdagi potensial ta'sirini aniqlashdan iboratdir.

Tadqiqot quyidagi ilmiy usullar asosida amalga oshiriladi:

Nazariy tahlil – sun'iy intellekt texnologiyalarining konseptual asoslari, rivojlanish bosqichlari va turli iqtisodiy sohalardagi qo'llanilish yo'nalishlari o'rganiladi;

Statistik tahlil – SI texnologiyalarining samaradorligini aniqlash maqsadida raqamli ma'lumotlar tahlil qilinadi, statistik natijalar diagramma va grafiklar orqali vizual tarzda ifodalanadi;

Case study (vaziyat tahlili) – an'anaviy va sun'iy intellekt asosidagi biznes modellar o'zaro taqqoslab tahlil qilinadi, real kompaniya misollaridan foydalaniladi;

Xulosa va tavsiyalar ishlab chiqish – o'rganilgan natijalar asosida SI texnologiyalarining istiqbolli rivojlanish yo'nalishlari aniqlanadi va amaliy takliflar shakllantiriladi.

Tadqiqot davomida quyidagi manba va resurslardan keng foydalaniladi:

Ilmiy adabiyotlar – monografiyalar, ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar;

Statistik ma'lumotlar – xalqaro tashkilotlar (Jahon banki, OECD, McKinsey Global Institute) tomonidan e'lon qilingan ochiq ma'lumotlar bazalari;

Amaliy tajriba – sun'iy intellekt texnologiyalarining yirik xalqaro va mahalliy kompaniyalardagi real qo'llanilishi holatlari.

Tadqiqot quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:

Mavjud ilmiy adabiyotlarni o'rganish va tadqiqot rejasini ishlab chiqish;

Ma'lumotlarni to'plash, ularni statistik hamda amaliy jihatdan tahlil qilish;

Olingan natijalarni umumlashtirish va ularning asosida amaliy tavsiyalar ishlab chiqish;

Tadqiqot natijalari asosida ilmiy maqola tayyorlash va yakuniy xulosalarni shakllantirish.

Tadqiqotning asosiy natijalari quyidagi mezonlar asosida ifodalanadi:

sun'iy intellekt texnologiyalarining iqtisodiy samaradorligi;

mijozlar bilan aloqalarni yaxshilash darajasi;

xarajatlarni optimallashtirish ko'rsatkichlari;

biznes foydasini oshirish salohiyati.

Mazkur tadqiqot sun'iy intellekt texnologiyalarining biznes va iqtisodiyot sohalarida tatbiq etilishi yuzasidan yangi yondashuvlarni taklif etishi bilan birga, nazariy va amaliy ahamiyatga ham ega bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu maqolani tayyorlash jarayonida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining biznes va iqtisodiyotga ta'sirini chuqurroq o'rganish maqsadida keng qamrovli ilmiy manbalar, statistik tahlillar, rasmiy hisobotlar va

7 O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi rasmiy veb-sayti. Manba: https://www.imv.uz/uzbekistan-news/category/ozbekiston-yangiliklari/prezident-shavkat-mirziyoyev-suniy-intellekt-texnologiyalarini-hamda-telekommunikatsiyalarni-rivojlantirish-boyicha-rejalar-taqdimoti-bilan-tanishdi

real amaliy tajriba natijalaridan foydalanildi. Foydalanilgan adabiyotlar SI texnologiyalarining nazariy asoslari, amaliy qo'llanilishi, statistik ko'rsatkichlari, innovatsion tendensiyalari hamda mavjud cheklovlarini o'z ichiga olgan ilmiy izlanishlarni qamrab oladi.

SI tushunchasining nazariy poydevori 1956-yilda John McCarthy tomonidan ilmiy muomalaga kiritilgan bo'lib, uning keyingi rivojlanish bosqichlari tadqiqot davomida tahlil qilindi. Ushbu bosqichlar orqali SI tushunchasi dastlabki g'oyalardan tortib, bugungi ilg'or texnologik tizimlargacha bo'lgan shakllanish yo'li yoritildi.

SI texnologiyalarining biznes va iqtisodiyotdagi amaliy qo'llanilishini yoritish maqsadida turli case study'lar va real misollar tahlil qilindi. Jumladan, marketingda mijozlarni segmentatsiya qilish jarayonining avtomatlashtirilishi, moliya sohasida risklarni aniqlash va tahlil qilish, ta'minot zanjirini optimallashtirish kabi amaliy holatlar o'rganildi. Google, Amazon, Alibaba kabi yetakchi xalqaro kompaniyalar tomonidan SI asosida ishlab chiqilgan strategiyalar va ularning natijalari alohida e'tiborga olinib, ularning samaradorligi batafsil tahlil qilindi.

SI texnologiyalarining global iqtisodiyotga ta'siri rasmiy statistik ma'lumotlar va xalqaro tashkilotlar hisobotlari asosida baholandi. Xususan, Jahon Iqtisodiy Forumi tomonidan 2023-yilda e'lon qilingan "The Future of Jobs Report" sun'iy intellektning mehnat bozori va kasblar evolyutsiyasiga ta'siri bo'yicha muhim faktlar bilan boyitilgan. Shuningdek, McKinsey & Company tomonidan tayyorlangan "The Future of Work After AI" (2021) tadqiqotida avtomatlashtirish jarayonlari va yangi kasblar shakllanishi doirasidagi muhim xulosalar keltirilgan.

SI texnologiyalarining barqaror rivojlanishga qo'shayotgan hissasi va ekologik muammolarni hal etishdagi imkoniyatlari ham ko'rib chiqildi. Bu orqali SI faqat iqtisodiy samaradorlik bilan emas, balki ijtimoiy masalalarni yechishdagi salohiyati bilan ham tahlil qilindi.

Bundan tashqari, SI bilan bog'liq xavf omillari ham chuqur o'rganildi. Jumladan, ish o'rinlarining qisqarishi, ma'lumotlar xavfsizligi va etik me'yorlarga rioya etish muammolari yuzasidan nufuzli ilmiy manbalar tahlil qilindi. Ayniqsa, Nick Bostromning "Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies" (2014) nomli asari SI rivojlanishining potentsial xavf va tahdidlarini yoritishda muhim o'rin tutdi.

Tadqiqot doirasida SI texnologiyalarining O'zbekistondagi ahvoli va ularning milliy iqtisodiyotga ta'siri yuzasidan ham manbalar o'rganildi. Bu borada O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qaror va farmonlari, Vazirlar Mahkamasi qarorlari, shuningdek "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategik konsepsiyasi asosiy hujjatlar sifatida tahlilga jalb qilindi.

Umuman olganda, foydalanilgan manbalar SI texnologiyalarining nazariy va amaliy jihatlarini, global va milliy miqyosdagi iqtisodiy ta'sirini, innovatsion imkoniyatlarini hamda mavjud cheklovlarini har tomonlama yoritib berishga xizmat qildi. Mazkur adabiyotlar sharhi maqolaning ilmiy asoslanganligi va dolzarbligini ta'minlab, sun'iy intellekt texnologiyalarining hozirgi va istiqboldagi rolini chuqurroq anglash imkonini berdi.

Tahlil va natijalar. O'zbekistonning 2030-yilgacha bo'lgan rivojlanish strategiyasida mamlakatni mintaqaviy IT-markazga aylantirish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan[8]. Shu maqsadda O'zbekistonda raqamli texnologiyalar bosqichma-bosqich rivojlantirilmoqda. IT-parklar tashkil etilib, axborot texnologiyalari sohasida o'qish va ishlash imkoniyatlari sezilarli darajada kengaymoqda. Internet infratuzilmasining takomillashuvi va qamrovining kengaygani natijasida 190 mingdan ortiq ishsiz fuqarolarning bandligi ta'minlangan.

So'nggi yillarda ushbu sohaga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi 3 milliard AQSh dollaridan oshgan. Xorijiy kapital ishtirokidagi IT-kompaniyalar soni 2017-yilgi ko'rsatkich bilan solishtirilganda 8,5 barobar oshib, mingdan ziyod korxonaga yetgan. Bugungi kunda har o'nta IT-mutaxassisdan biri xalqaro kompaniyalarda faoliyat yuritmoqda.

Eksport qiluvchi IT-korxonalar soni ham sezilarli darajada oshgan. 2017-yilda bor-yo'g'i 12 ta eksportchi kompaniya faoliyat yuritgan bo'lsa, hozirgi kunga kelib ularning soni 650 taga yetgan. 2024-yil oxiriga kelib axborot texnologiyalari va telekommunikatsiya xizmatlari eksporti 900 million AQSh dollaridan oshgan. Bu holat O'zbekistonda axborot texnologiyalari va telekommunikatsiya sohasining jadal rivojlanayotganligini yaqqol tasdiqlaydi.

Bundan tashqari, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ko'lami ham kengaymoqda. Ushbu yo'nalishda 20 dan ortiq loyiha muvaffaqiyatli tarzda ishga tushirilgan. Yirik tarmoqlar va korxonalar uchun 70 ga yaqin yangi SI-loyihalar ishlab chiqilgan bo'lib, ularning bir qismi amaliyotga joriy etilgan. Shu bilan birga, O'zbekiston sun'iy intellektga tayyorgarlik darajasi bo'yicha xalqaro reytingda 17 pog'onaga yuqorilashga muvaffaq bo'lgan. Raqamli texnologiyalar rivojlanishining navbatdagi bosqichi sifatida, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qaroriga binoan[9], 2030-yilgacha mo'ljallangan Sun'iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish

8 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining, 11.09.2023 yildagi ""O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmoni. Manba: https://lex.uz/ru/docs/-6600413

9 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining, 11.09.2023 yildagi ""O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmoni. Manba: https://lex.uz/ru/docs/-6600413

strategiyasi qabul qilindi. Ushbu hujjatda sun'iy intellektga asoslangan dasturiy mahsulotlar va xizmatlar ulushini oshirish, texnik infratuzilmani kengaytirish va malakali kadrlar tayyorlash bo'yicha muhim vazifalar belgilangan.

Kelgusi yillarda Toshkent, Farg'ona va Buxoro viloyatlarida zamonaviy "bulutli" ma'lumotlar markazlarini ishga tushirish rejalashtirilgan bo'lib, bu infratuzilma raqamli iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biri sifatida axborot xavfsizligini ta'minlash va katta hajmdagi ma'lumotlar bilan ishlash imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi.

Toshkent axborot texnologiyalari universiteti hamda Inxa universitetida sun'iy intellekt sohasiga ixtisoslashgan zamonaviy ilmiy-laboratoriyalar tashkil etilishi belgilangan bo'lib, bu ilmiy-tadqiqot salohiyatini oshirish hamda kadrlar tayyorlashda muhim bosqich sanaladi.

Bundan tashqari, davlat boshqaruvi tizimida ishlayotgan 3 ming nafar xodim, jumladan hokimlar va ularning o'rinbosarlari sun'iy intellekt yo'nalishida malaka oshirish kurslarida ishtirok etishadi. Bu esa texnologik savodxonlik darajasini oshirish hamda qaror qabul qilishda raqamli yondashuvlarni keng joriy etishga xizmat qiladi.

Sun'iy intellekt asosida ishlab chiqilayotgan loyihalar sonini 100 taga yetkazish, dasturiy mahsulotlar va xizmatlar hajmini esa 50 million AQSh dollarigacha ko'paytirish maqsad qilib qo'yilgan. Bu ko'rsatkichlar sohaga bo'lgan davlat e'tiborining ortayotganidan dalolat beradi.

Shu bilan birga, telekommunikatsiya sohasi ham jadal rivojlanmoqda. Joriy yilda ushbu sohada ko'rsatilgan xizmatlar hajmi 16 foizga oshdi, umumiy daromad esa 21 trillion so'mga yetdi. "O'zbektelekom" kompaniyasining daromadi esa 9 trillion so'mdan oshgan bo'lib, bu milliy infratuzilmadagi ijobiy dinamikani namoyon etadi.

"O'zbekiston pochtasi" tizimida ham raqamli transformatsiya jarayonlari davom etmoqda. 2023-yilda jami tushumlar 1,4 barobar, eksport hajmi esa 20 foizga oshdi. Jo'natmalar soni esa 50 foizga ortdi. 2024-yilda 1 600 ta pochta bo'linmasida elektron tijorat mahsulotlarini yetkazib berish yo'lga qo'yildi[10]. Raqamli saralash markazi ishga tushirilishi hisobiga logistika sifati yanada oshdi

Shu kungacha o'tkazilgan McKinsey xalqaro instituti,[11] kelajak kasblari bo'yicha butun jahon iqtisodiy forumi,[12] PricewaterhouseCoopers (PwC), konsalting va audit xizmatlari ko'rsatuvchi yirik AQSh kompaniyasi[13] shuningdek, Oksford hamda Garvard instituti tadqiqotlarga ko'ra, sun'iy intellekt texnologiyalari biznes jarayonlarini soddalashtirish, samaradorlikni oshirish va yangi imkoniyatlarni ochishga yordam berishi aniqlandi. Tadqiqotlar asosan sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining biznes hamda iqtisodiyot tarmoqlariga ta'sirini o'rganishga qaratilgan bo'lib, uning maqsadi sun'iy intellekt texnologiyalarining turli sohalardagi samaradorligini baholash va ularga oid istiqbolli yo'nalishlarni aniqlashdan iborat bo'lib, umumiy metodologiyasi esa nazariy tahliliy, statistik ma'lumotlarni jamlash, case studylar hamda amaliy tajribalardan foydalanildi. Taqdiqotning obyektlari esa marketing, moliya, logistika, ishlab chiqarish, sog'liqni saqlash va boshqa sohalar bo'ldi. O'tkazilgan tadqiqot natijasilariga ko'ra, marketing sohasida SI texnologiyalari qo'llash xususan, mijozlar segmentatsiyasini avtomatlashtirish hamda shaxsiy yondashuvni ta'minlash orqali marketing samaradorligini oshirdi. "SI dan foydalangan kompaniyalarda marketingi sarmoyalarga nisbatan daromad 25% ga ortgani qayd etildi. Moliyaviy sohalarda risklarni baholash va kredit berish jarayonlarini avtomatlashtirish natijasida xatolar soni sezilarli darajada kamaydi. SI algoritmlari orqali kredit riskini baholash xatosi 95% gacha kamaygani qayd etildi.

SI texnologiyalari yangi kasblarni shakllantirish bilan birga, ba'zi oddiy mexanik-texnik ish va kasblarni avtomatlashtirib, ushbu kasblarning yo'qolishiga sabab bo'lmoqda. Masalan, rivojlangan mamlakatlarning kompaniyalarida o'takazilgan tadqiqotlarda SI ga asoslangan dasturchilar va ma'lumotlar analitiklari talabi 40% ga ortgan bo'lsa, oddiy hisob-kitob va avtomatlashtirilgan ishlarni bajaradigan mutaxassislarning talabi 30% ga pasaygani kuzatilgan.

Raqamli transformatsiya jarayonlari natijasida, SI texnologiyalari korxonalarning raqamli transformatsiyasini tezlashtirishga yordam berganligi qayd etildi. Yuqoridagi sohalar kesimida SI dan foydalangan korxonalarda operatsion xarajatlar 20-30% ga kamaygan bo'lsa, logistikada zanjirni optimallashtirish natijasida yetkazib berish muddati 15% ga qisqardi.

Barqaror rivojlanish yo'nalishida, SI texnologiyalari ekologik muammolarni hal qilish bilan bir qatorda barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim ahamiyat kasb etdi. Xususan, SI orqali energiya resurslarini tejash natijasida elektr energiyasi sarfi 10% ga kamaydi. Sog'liqni saqlash sohasida SI dan foydalangan holda

---

10 O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi rasmiy veb-sayti. Manba: https://www.imv.uz/uzbekistan-news/category/ozbekiston-yangiliklari/prezident-shavkat-mirziyoyev-suniy-intellekt-texnologiyalarini-hamda-telekommunikatsiyalarni-rivojlantirish-boyicha-rejalar-taqdimoti-bilan-tanishdi

11 https://www.mckinsey.com/mgi/overview

12 https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/

13 PricewaterhouseCoopers, konsalting va audit xizmatlari ko'rsatuvchi yirik AQSh kompaniyalaridan biri hisoblanadi. Kompaniya audit xizmatlari ko'rsatuvchi "Katta to'rtlik" tarkibiga kiradi. Bosh ofisi esa New York, AQShda joylashgan. PwC ning ofisi (Southwark Towers) London, Angliya. https://www.pwc.com/gx/en/about.html

kasalliklarga tashxislash aniqligi 98% ni tashkil etdi. Mazkur tadqiqotlar natijalari shuni anglatadiki SI bu sohalar samaradorligi oshishiga olib kelgan.

Ushbu tadqiqotlar natijalariga asoslanib, korxonalarga SI texnologiyalarini joriy etishda ma'lumotlar xavfsizligiga va standartlarga rioya qilish tavsiya etiladi. Bundan tashqari, SI ga asoslangan yangi kasblar uchun kadrlar tayyorlash rejalashtirilishi lozim. Natijada, sun'iy intellekt zamonaviy iqtisodiyotning asosiy poydevorlaridan biriga aylandi hamda uning roli ortib boraveradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari hozirgi kunda biznes va iqtisodiyot sohalarida inqilobiy o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Olib borilgan tahlillar va xalqaro tashkilotlar – McKinsey & Company, World Economic Forum, PwC va boshqalarning hisobotlari – SI texnologiyalarining korxonalarda resurslardan samarali foydalanish, mehnat bozorini transformatsiya qilish hamda iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishdagi salohiyatini aniq ko'rsatmoqda.

Shu bilan birga, ushbu texnologiyalarning rivojlanishi kasblarning avtomatlashtirilishi, ish o'rinlarining qisqarishi va ma'lumotlar xavfsizligi kabi xavf omillari bilan bog'liq. Bu esa SI texnologiyalarini joriy etishda puxta rejalashtirilgan strategiya va mas'uliyatli yondashuvni talab etadi.

Kelajakda sun'iy intellektning sog'liqni saqlash, ta'lim, ekologiya, qishloq xo'jaligi va davlat boshqaruvi kabi sohalarda ham keng qo'llanilishi kutilmoqda. Bu texnologiyaning nafaqat texnik, balki ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga ega bo'lgan strategik vositaga aylanayotganligini ko'rsatadi. Sun'iy intellekt bugungi kunda zamonaviy iqtisodiyotning asosiy poydevorlaridan biriga aylanib, uning roli yildan-yilga ortib bormoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston IT Parki rasmiy veb-sahifasi. Manba: https://it-park.uz/index.php/uz/itpark/news/ai-nima-va-bu-tushuncha-nimani-anglatadi
2. The Essential Turing: The Ideas That Gave Birth to the Computer Age. Oxford, England: Clarendon Press, 2004. ISBN: 0-19-825079-7.
3. Vikipediya nashri. Manba: https://uz.wikipedia.org/wiki/Sun%CA%BCiy_intellekt#CITEREFGoogle2016
4. Russell, Stuart J.; Norvig, Peter. Artificial Intelligence: A Modern Approach, 4th ed., Hoboken: Pearson, 2021. ISBN: 978-0-13-461099-3.
5. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi rasmiy veb-sayti. Manba: https://www.imv.uz/uzbekistan-news/category/ozbekiston-yangiliklari/prezident-shavkat-mirziyoyev-suniy-intellekt-texnologiyalarini-hamda-telekommunikatsiyalarni-rivojlantirish-boyicha-rejalar-taqdimoti-bilan-tanishdi
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmoni. Manba: https://lex.uz/ru/docs/-6600413
7. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi rasmiy veb-sayti (takroriy). Manba: https://www.imv.uz/uzbekistan-news/category/ozbekiston-yangiliklari/prezident-shavkat-mirziyoyev-suniy-intellekt-texnologiyalarini-hamda-telekommunikatsiyalarni-rivojlantirish-boyicha-rejalar-taqdimoti-bilan-tanishdi
8. McKinsey & Company rasmiy veb-sayti. Manba: https://www.mckinsey.com/mgi/overview
9. World Economic Forum (Jahon Iqtisodiy Forumi) rasmiy veb-sayti. Manba: https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/
10. PricewaterhouseCoopers – konsalting va audit xizmatlari ko'rsatuvchi yirik AQSh kompaniyasining rasmiy sahifasi. Manba: https://www.pwc.com/gx/en/about.html
11. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat qonunchilik platformasi.

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2025. aprel. № 3. navbatdan tashqari son

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz